

POSTANOWIENIE

Dnia 15 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **M. B.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 15 czerwca 2023 r.

wniosku Sądu Rejonowego w Gnieźnie

o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu,

na podstawie art. 37 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

**przekazać sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w
Mogilnie.**

UZASADNIENIE

Przepis art. 37 k.p.k. jako wyjątkowy nie podlega interpretacji rozszerzającej. Nadmierne jego wykorzystywanie może podważać zaufanie do niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Dlatego wskazuje się, że odstąpienie od zasady rozpoznawania sprawy przez sąd właściwy miejscowo może nastąpić tylko w razie zaistnienia sytuacji jednoznacznie świadczącej, że pozostawienie sprawy w gestii tego sądu sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości. Dobro wymiaru sprawiedliwości przemawia za tym, aby w każdej sprawie zachowany został standard konstytucyjny rozpoznania jej przez sąd właściwy według procedury, w której się ona toczy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP).

W niniejszej sprawie taki przypadek występuje. W istocie bowiem w ocenie postronnych obserwatorów wymiaru sprawiedliwości decyzje procesowe w sprawie długoletniego pracownika tego sądu mogłaby budzić emocje i podejrzenia, pomimo

braku rzeczywistych podstaw, że sąd nie jest obiektywny. Dlatego racjonalną zasadą w orzecnictwie Sądu Najwyższego jest przyjmowanie, że jeżeli stroną procesu jest sędzia, pracownik sądu lub członek ich najbliższej rodziny – ten sąd nie powinien orzekać w sprawie. W takiej sytuacji korzystanie z instytucji przewidzianej w art. 37 k.p.k. stanowi przejaw dbałości o dobro wymiaru sprawiedliwości, jakim jest z jednej strony efektywność postępowania, z drugiej zaś wizerunek sądu jako organu niezależnego, z którym orzekają niezawisli sędziowie, co do których nie można czynić zarzutu, iż w swojej służbie kierują się pozamerytorycznymi kryteriami (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 czerwca 2020 r., V KO 45/20; z 27 maja 2020 r., IV KO 43/20; z 10 grudnia 2020 r., IV KO 120/20; z 11 grudnia 2020 r., IV KO 127/20).

Oczywiście minimalizację wątpliwości co do obiektywizmu i niezawisłości sędziów w rozpoznawaniu tego rodzaju spraw, a tym samym respektowania gwarancji sprawiedliwego i rzetelnego procesu, można osiągnąć również przy wykorzystaniu instytucji wyłączenia sędziego, przewidzianej w art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. Jest to jednak obarczone niebezpieczeństwem, iż procedura wyłączenia poszczególnych sędziów od rozpoznania sprawy tylko wydłuży drogę do nieuchronnego skorzystania z właściwości delegacyjnej, prowadząc w konsekwencji do bezpodstawnego przewlekania rozpoznania danej sprawy. Tymczasem zasada szybkości procesu sądowego, statutowana w art. 2 § 1 pkt 4 k.p.k., jest równoważną składową prawa do sądu, które ma swoje źródło w art. 45 Konstytucji RP. Analiza jego treści prowadzi do konstatacji, iż prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest nie mniej ważne niż prawo do jej rozpoznania przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Świadczy o tym fakt, iż pozostaje pod ochroną tego samego art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, co winno być każdorazowo przedmiotem antycypacji adekwatności takich inicjatyw sądów do sytuacji procesowej w konkretnych sprawach, w ramach realizacji obowiązku przeciwdziałania nadużywaniu instytucji właściwości delegacyjnej i zachowania jej restryktywnego charakteru.

Mając powyższe na uwadze, uznając in concreto, że dobro wymiaru sprawiedliwości przemawia za przekazaniem sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, Sąd Najwyższy przekazał ją do Sądu Rejonowego w Mogilnie.